



Medfinansieras av
Europeiska unionen



Vattenvägar för marin mångfald

**ETT KUNSKAPSHÖJANDE PROJEKT SOM GYNNAR HAVETS
EKOSYSTEMTJÄNSTER**

Dnr: ÅLR 2024/3301

Datum: 24.3.2025

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

Sammanfattning av projektet.....	1
Projektansökan.....	2
Nödvändiga indikatorer för projektet omfattar:.....	5
Ansökan avser perioden 2025-2027 och omfattar 487 000 euro totalt.....	5
Grupper som behövs för att uppfylla vattenvägar för marin mångfald.....	7
Gränsöverskridande forskningssamarbete och allmän samhällsnytta.....	7
Landskapsregeringens insatser under projektetiden	7
Åbo Akademi/Husö biologiska stations samarbete inom projektet marina vattenvägar	8
SLU, Aquas samarbetsinsatser inom projektet marina vattenvägar	9
Beräknade kostnader och insatser	10
ÅLR projektfinansiering	12
SLUs projektfinansiering	13
Åbo Akademi/Husö biologiska stations projektfinansiering.....	13
Projektet bidrar till genomförandet av marina åtgärder	13
Nyttor och värden som uppstår av olika vattenförbättrande och fiskbeståndsstärkande åtgärder.....	15
Projektets konsekvenser och uppfyllande av målsättningar.....	16
Bilaga 1. Uppföljning av arbetsuppgifter.....	17
Länkar:.....	19

Sammanfattning av projektet

Det behövs mer kunskap om de olika värden som finns i fiskevikar, det behövs uppföljningsmetoder och arbete för att långsiktigt stärka fiskbestånden och den biologiska mångfalden som havets organismer är beroende av. Värdet av varje fiskeviks ekosystemtjänster är viktigt att känna till. Kunskap samlas från olika håll, lokalt och gränsöverskridande, under hela projektets gång. Den kunskapen blir utgångspunkten för de handlingsplaner, strategier och övriga slutprodukter som tas fram genom projektet och som syftar till att uppnå målsättningarna i havsmiljödirektivet.

Marina vattenvägar är ett samarbetsprojekt mellan lokalbefolkning, forskare och tjänstemän i syfte att utreda och välja ut värdefulla fiskelekplatser/vikar för att långsiktigt främja dem och deras ekosystemtjänster med specifikt fokus på långsiktigt hållbara fiskbestånd. Gränsöverskridande samverkan behövs då det handlar om Östersjömiljöer.

Arbetsgrupper bildas på Åland där kunskapsutbyte och kunskapsspridning är en viktig del. Studiebesök och workshops anordnas. Lokal samverkan är viktig, då lokal kunskap och intresse är A och O. Det är inspirerande och värdefullt att besöka andra som lyckats med olika projekt som bidragit till att höja fiskbestånden och att stärka ekosystemtjänsterna.

Tillsammans med lokalbefolkningen ska Ålands landskapsregering (ÅLR), Ålands fiskevårdscentrum -Guttorp, Sveriges lantbruksuniversitet -SLU AQUA och Åbo akademi plocka ut intressanta fiskevikar som ska vara pilotområden.

Åbo akademi koncentrerar sig på uppföljning i vikarna och tar fram förslag på långsiktig övervakning, samt deltar vid framtagande av handlingsplaner och strategier samt slutrapporten.

SLU AQUA deltar i samverkan med övriga när det gäller att välja ut pilotområden, därefter utvärderar de pilotområdenas ekosystemtjänster, deras naturkapital (kolinbindning, biologisk mångfald, vattenrening). De ska även sammanställa de senaste forskningsrönen kopplat till naturvärden, restaurering, fiske och ekosystembaserad förvaltning. Då samverkan behöver ske gränsöverskridande på Östersjönivå ska SLU AQUA ordna två forskarforum, samt delta vid framtagande av handlingsplaner, strategier och en slutrapport. Ålands fiskevårdscentrum bidrar med sin lokala kunskap och expertis om fisk på Åland och samverkar med övriga partners i arbetet.

ÅLR, miljöbyrån, samordnar hela arbetsinsatsen och anlitar olika konsulter vid behov. All kunskap som tas fram kommer att delges till allmänheten, på seminarier, kustvattendagar och på hemsidor.

Slutprodukter:

- Slutrapport om projektet marina vattenvägar (alla partners)
- Förslag på långsiktig övervakning kopplat till uppföljning av fiskevikar. Test av nya övervakningsmetoder. (Åbo akademi huvudansvarar)
- Handlingsplan och strategier för fiskbestånden, både lokalt samt på Östersjönivå som helhet (del av genomförandet av marint åtgärdsprogram) (Åbo akademi huvudansvarar)
- Skötselplaner för att stärka olika habitat i fiskeleksvikar (Åbo akademi huvudansvarar)
- Kartläggning av ekosystemtjänster i pilotområdena (SLU AQUA huvudansvarar)
- Presentation av senaste forskningsrönen från forskarforum på ett lättåskådligt sätt (SLU AQUA huvudansvarar)
- Informationsmaterial och faktablad (SLU AQUA huvudansvarar).

Projektansökan

Landskapsregeringens miljöbyrå avser att genomföra ett kunskapsbaserat och gränsöverskridande utvecklings- och samarbetsprojekt med forskare från Åbo Akademi/Husö biologiska station med Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU (SLU Aqua) samt genom konsultinsatser från Ålands fiskevårdscentrum, Guttorp och övriga sakkunniga konsulter. För projektet ansöks det om medel från Europeiska havs- och fiskerifonden och enligt det operativa programmet för fiskerinäringen, *mål 4.1, åtgärd 1, havskunskaper med specifik fokus på förvaltning av fisk och värdefull undervattensnatur*.

Det finns ett stort behov av att förbättra kunskapen om havsmiljön, dess resurser, och den biologiska mångfalden i Östersjön. En god status för Östersjön, med friska näringsvävar, stärker havets ekosystemtjänster och dess förmåga att stå emot olika miljö- och klimatförändringar. Ett välmående hav gör

det möjligt för människor att fortsätta bo och njuta av havet långsiktigt. Genom att främja kunskaper om havet stärks en långsiktigt hållbar vattenförvaltning där havsområdesanvändning, ett långsiktigt hållbart nyttjande och blå ekonomi främjas. De havskunskaper som tas fram ska användas vid långsiktig havsförvaltning i syfte att bevara och stärka fiskbestånd och värdefull undervattensnatur.

Projektet är i linje med de strategiska utvecklingsmålen på Åland, speciellt mål 3 (vatten av god kvalitet) och mål 4 (biologisk mångfald). Projektet kommer att bidra till ett ökat lärande, kunskapsutbyte och medvetenhet kring Östersjöns tillstånd samt en ekosystembaserad förvaltning i syfte att inspirera till ett långsiktigt fortsatt hållbarhetsarbete, med den gröna given och FN:s hållbarhetsmål som strategisk grund. Inom projektet beaktas speciellt FN:s hållbarhetsmål 14 om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Projektet stödjer även EUs strategi för Östersjöregionen och artikel 31 och 32, i EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2021/1139¹, med dess prioriteringar att bevara akvatiska resurser, möjliggöra en hållbar blå ekonomi i kust- och ö- och inlandsområden för att stärka trygga, säkra, rena och hållbart förvaltrade hav. Stöd som beviljas ska, enligt artikel 31, bidra till att stärka en hållbar förvaltning av hav och oceaner genom att bland annat främja kunskap i havsfrågor och åtgärderna ska syfta till att samla in, hantera, analysera, behandla och använda data för att förbättra kunskaperna om tillståndet för den marina miljöns värdefulla undervattenshabitat och -arter. Artikel 32 a) syftar till att uppfylla kraven om övervakning, utseende av särskilda bevarandeområden och förvaltning enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG. Projektet är också i linje med HELCOMs aktionsplan för Östersjön när det avser biodiversitet och horisontella topics som miljöövervakning, klimatförändringar och utbyte av kunskap.

Syfte och målsättningar

Det övergripande syftet med detta projekt är att ta fram kunskap, långsiktiga strategier och handlingsplaner för att förvalta, skydda och återställa den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster i Östersjön, genom ekosystembaserad havsförvaltning. Detta förväntas stärka och effektivisera åtgärdsarbete och ökar därmed förutsättningarna för att uppnå en god miljöstatus av de marina vattnen, till exempel när det gäller fiskbestånd och deras uppväxtmiljöer. Inventeringar och utredningar kommer att genomföras i pilotområden i syfte att få en bättre kunskap och därmed möjligheter att övervaka värdefull natur så att beslutsfattare, myndigheter och andra kan reagera på klimatförändringar och andra miljöhot i ett tidigt stadie. Samtidigt kan nyare och mer kostnadseffektiva övervakningsmetoder utredas och/eller testas. Kunskapsspridning sker genom informationsmöten, workshops, studiebesök och annat lättillgängligt informationsmaterial.

¹ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004.

Vad projektet bidrar med

Projektet bidrar med havskunskaper genom att ta fram lättillgänglig information till en bredd av identifierade sakägare (till exempel allmänhet, skärgårdsbefolkning, skolbarn, kommuner, myndigheter och beslutsfattare), och syftar till att stödja biologisk mångfald i hela Åland och i Östersjön.

Projektet gör det möjligt att skapa ett gränsöverskridande forum där forskare, experter och andra sakkunniga diskuterar och utvärderar situationen för Östersjöns värdefulla habitat och tar fram rekommendationer och annan nödvändig kunskap för hur dessa kan skyddas och stärkas. Genom att samarbeta med några av de mest kunniga forskarna på Östersjönivå, På Åland, i Sverige och Finland, kommer högkvalitativa data och kunskap om Östersjön och dess värdefulla miljöer samt ekosystemtjänster att tas fram, vilka kan spridas i europeiska nätverk för marina observationer, till forskare, andra myndigheter i Sverige och Finland, kommuner, politiker, intresseorganisationer, turistnäringen och en bred allmänhet. Informationsspridning genom olika kanaler är av yttersta vikt och landskapsregeringen avser att använda sig av befintliga informationskanaler som t.ex. havsportalen Östersjö.fi och olika hemsidor, bland annat landskapsregeringens egen hemsida under vattenvård. Samarbete och kunskapsinhämtning kommer också att ske i lokala samarbetsgrupper samt med expertis från Ålands fiskevårdscentrum, Gutterp och andra sakkunniga konsulter. Genom att sammanvända havskunskaper skapas den delaktighet som behövs för att värna fiskbestånd och värdefulla miljöer i havet. Allmänhet, skärgårdsbefolkning, skolbarn, kommuner, myndigheter, intresseorganisationer och beslutsfattare ska kunna ta del av den kunskap som tas fram på ett lättbegripligt sätt och de ska också involveras i arbetet. Studiebesök, workshops och seminarier är en viktig del av projektet som ska genomföras på årlig basis.

Samverkansinsatser

I arbetet kommer bland annat resultaten från de systematiska undervattensinventeringar som genomförts genom samarbetsprojektet ÅlandSeaMap och genom de specialrapporter som Åbo Akademi/Husö biologiska station som landskapsregeringen beställer varje år utgöra en viktig grund, liksom kunskap och erfarenheter från arbete av SLU Aqua med att kartlägga värdefulla livsmiljöer längs den svenska Östersjökusten. Projektet förväntas till exempel kunna kopplas till pågående initiativ för ekosystembaserad förvaltning av kustområden i Stockholms skärgård och den svenska bottenhavskusten, där aktörsgrupper samordnar åtgärder kring viktiga frågor för kustnära miljöer och samhällen.

Inom projektet kommer några värdefulla pilotområden, potentiella fiskyngelhabitat, att väljas ut i samverkan med forskare och biologer på Åbo Akademi/Husö biologiska station, forskare från SLU Aqua, Institutet för kustforskning, vattenbiologer och fiskevårdsexperter på landskapsregeringen och från Gutterops fiskevårdscentrum, samt i samverkan med lokalbefolkningen. Pilotområdenas biologiska värden ska utredas noggrannare och deras ekosystemtjänster ska värderas på ett vetenskapligt sätt. Möjligheter till samexistens

mellan olika verksamheter och biologisk mångfald till havs kommer också att utredas övergripande. Här kan projektet till exempel bygga vidare på resultat från projektet eMSP (hållbar vindkraft).

Projektet kommer att beakta art- och habitatdirektivet, stödja havsplaneringen och uppfylla åtgärder kopplat till det marina strategidirektivet/havsmiljödirektivet (2008/56/EG) och EUs olika strategier i den gröna given. Projektet ligger i linje med Ålands landskapsregerings havspolitiska målsättningar och fastslaget vattenåtgärdsprogram (EUs direktiv 2000/60/EU och 2008/56/EG). Miljöbyrån vid landskapsregeringen har ett nära samarbete med finländska myndigheter när det gäller genomförandet av det marina strategidirektivet /havsmiljödirektivet (2008/56/EG). Resultat från detta projekt kommer att rapporteras till miljöministeriet i Finland, ELY-centraler samt till EU som ett genomförande av havsmiljödirektivet.

Nödvändiga indikatorer för projektet omfattar:

- personer som inkluderas i arbetet (minst 50 personer totalt)
- skriftliga publikationer (minst 2 st. handlingsplaner och 3 st. informationsmaterial tas fram, liksom en övergripande slutrapport).
- relevanta och uppföljningsbara pilotområden/mångfaldsområden (identifierade, minst 3 stycken)
- Olika arbetsgrupper upprättas, bestående av forskare, myndigheter, lokalbefolkning, intresseorganisationer, turistnäringen och konsulter, med flera.
- antal samarbetsåtgärder som kan uppnås mellan olika aktörer (minst 3 st. arbetsgrupper enligt ovan)
- Informationsverksamhet kopplat till olika målgrupper ska omfatta minst 100 st. personer totalt.
- Deltagande vid seminarier, workshops, studiebesök.

Ansökan avser perioden 2025-2027 och omfattar 487 000 euro totalt.

Projektets kostnader omfattar:

- Utbildning, information och kunskapsutbyte genom lokal samverkan samt genom olika projekt som t.ex. ÅlandSeaMap, LIFE IP Biodiversea, och Havs- och vattenmyndighetens projekt för en ekosystembaserad havsförvaltning, samt genom samarbete med forskare som arbetar med Östersjön.
- Utredningar och kunskapsinhämtning med lokalbefolkningen, kommuner med flera och genom konsultinsatser, genom forskningssamverkan och gränsöverskridande samarbete. Olika utredningar ska genomföras som t.ex. noggrannare inventeringar av pilotområdena, samt utredningar kopplat till värdet av ekosystemtjänster (hållbara fiskbestånd och deras habitat. Kommuners behov av att peka ut områden som är värdefulla för biotopskydd och rekreation (fiske mm.) behöver utredas och kartunderlag samt informationsmaterial behöver tas fram. Konsultinsatser behöver upphandlas.
- Ett flertal grunda vikar, potentiella fiskeleks-/habitatområden (10 st. eller fler inom ett utpekad område/vattenförekomst med många grunda vikar) eller andra värdefulla vattenområden (från tex

Marxan-analyserna, Husö-rapporter, eller från lokal kunskap) utreds övergripande med olika metoder, t.ex. drönare, för areell utbredning av ålgräsängar, rev, blåmusselbanker. Utifrån det materialet väljs några grunda vikar ut (3-5 st. eller fler om möjligt) som har de bästa förutsättningarna att utgöra pilotområden. Olika övervakningsmetoder och förslag på uppföljning av värdefulla områden ska tas fram.

- Pilotområden ska plockas ut i samverkan med arbetsgrupper, forskare och övrig expertis från Åland. Detaljstudier av biologiska förutsättningar och värdet på ekosystemtjänster i de utplockade pilotområdena genomförs genom samarbetsavtal med Åbo akademi/Husö biologiska station och genom SLU Aquas insatser med utredningar om hur kulturmiljöers naturvärden har en potential att bidra med ekosystemtjänster.
- Arbetet inriktas delvis på att genomföra de marina åtgärder som fastställdes i december 2022, se rubriken "Genomförande av marina åtgärder".
- Informationsinsatser, på nätet och fysiskt genom inspirationsworkshops, avstämnings- och uppföljningsmöten och ev. studiebesök. Utbyte av internationell, nationell och lokal havskunskap är av största vikt för att nå en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskbestånden i Östersjön.
- Gränsöverskridande samverkan för att del av erfarenheter för ekosystembaserad förvaltning av kustområden i Stockholms skärgård och den svenska bottenhavskusten, där aktörsgrupper samordnar åtgärder kring viktiga frågor för kustnära miljöer och samhällen. Åland har ett behov av att utveckla ekosystembaserad förvaltning, vilket även EU förordar vid genomförandet av vattendirektivet och havsmiljödirektivet².
- Arbetet i lokal samverkan för pilotområdena, med fokus på skötsel- och bevarandemetoder samt med förslag på åtgärder som stärker biologisk mångfald och som bidrar till långsiktigt friska och välmående fiskbestånd. Olika arbetsgrupper sätts samman efter behov.
- Strategier för att stärka den biologiska mångfalden ska tas fram i enlighet med fastslaget åtgärdsprogram för vatten. Handlings- och skötselplaner för skyddsvärda grunda vikar kan omfatta fisklek, kransalger, ålgräs eller andra viktiga habitat.
- Slutprodukter: Flera mindre utredningar och sammanställningar som tas fram under projektet ska läggas ut på landskapsregeringens hemsida En pedagogiskt lättillgänglig rapport om insamlad kunskap, om ekosystemtjänster och om hållbar havsförvaltning ska tas fram, för att sprida värdefull havskunskap till många målgrupper. Handlingsplaner för att stärka biologisk mångfald i havet för utvalda pilotområden är också en slutprodukt. Rapporter layouts och läggs ut på landskapsregeringens hemsida samt genom andra informationskanaler. Resultaten används sedan vid EU-rapportering och för fortsatt utveckling av åtgärder och uppföljning som syftar till utökade

² <https://havsmiljoinstitutet.se/tvarvetenskap-for-havet/vad-ar-ekosystembaserad-forvaltning>

havskunskaper och att stärka fiskbestånd och värdefulla ekosystemtjänster genom en ekosystembaserad förvaltning.

Grupper som behövs för att uppfylla vattenvägar för marin mångfald

Andra samarbetsgrupper än de som nämns nedan sätts samman vid behov.

- *Lokala samarbetsgrupper* för lokalbefolkningen, turistnäringen, intresseorganisationer, skolbarn, kommuner, myndigheter, beslutsfattare, mark- och vattenägare. Konsulter kan anlitas för genomförandet av workshops etc.
Syfte: Lokal förankring och havskunskaper.
- *Samarbetsgrupp forskarforum*: SLU Aqua genomför 2 forskarforum inriktade på gränsöverskridande ekosystembaserad havsförvaltning. SLU Aqua är ansvarig för innehåll och upplägg.
Samarbetspartners (ÅLR och Åbo akademi) kommer att delta ifall möjligheter finns.
Syfte: Havskunskap och nya rön. Ålands landskapsregering (ÅLR) bistår med att ordna/boka möten, workshops, seminarier och förtäring.

Gränsöverskridande forskningssamarbete och allmän samhällsnytta

Gränsöverskridande samarbete och forskning är värdefullt då det gäller Östersjön. Åland som ligger mittemellan Finland och Sverige har ett behov av att skaffa sig kunskaper från båda dessa länder, då vi delar samma havsbassänger. Detta samarbete utgör även en viktig grund för landskapsregeringens arbete med att följa upp EU-krav samt i övrigt vad som sker genom internationella överenskommelser och konventioner. Projektet kommer att möjliggöra och genomföras med stöd av ett forskningssamarbete mellan marina forskare och experter från Åland, Finland och Sverige, huvudsakligen Åbo akademi/Husö biologiska station, SLU Aqua samt genom konsultinsatser från Ålands fiskevårdscentrum, Guttorp och andra sakkunniga konsulter.

Den allmänna samhällsnyttan är stor då projektet bidrar med en hållbar utveckling (friska fiskbestånd och välmående havsmiljöer) och genomförandet av EU:s gröna giv. Sammantaget kommer både Åbo Akademi/Husö biologiska station, SLU Aqua och landskapsregeringens miljöbyrå att bidra med befintliga personalresurser och andra resurser, utanför de ansökta medlen. Projektet kommer som helhet att bidra med underlag för fortsatt forskning och utveckling som gynnar Östersjöns vattenmiljöer. Eftersom finansieringen ska ske med EU-medel hör denna samhällsnyttiga forskning till den typen av forskning och utveckling som är undantaget från EU:s upphandlingsregler.

Landskapsregeringens insatser under projektetiden

Landskapsregeringen är huvudansvarig för projektansökan och redovisningar av projektets genomförande. Projektet utgör en viktig del vid genomförandet av marina åtgärder enligt det marina strategidirektivet/havsmiljödirektivet. Det slutliga arbetet genomförs av vattenbiologer och annan expertis vid landskapsregeringens miljöbyrå, Åbo Akademi/Husö biologiska station och forskare från SLU Aqua.

Kunskap och strategier från andra projekt i Östersjön kommer att tas tillvara. Olika konsulter kommer att upphandlas för genomförandet av de olika insatser som ingår i projektet, t.ex. när det gäller kunskapsinhämtning, workshops och eco-mapping. Ifall landskapsregeringens miljöbyrå inte har möjlighet att anställa en extra resurs under en period på hel- eller deltid, så behöver en konsult upphandlas. Det behövs en bedömning och kvantifiering av både det ekonomiska värdet av marina ekosystemtjänster och de socioekonomiska kostnader och fördelar som följer av att den marina miljön hålls frisk och välmående. Behovet av utökad övervakning och användning av nya metoder ska undersökas. Ålands landskapsregering (ÅLR) kommer att bidra med arbete och resurser motsvarande 180 000 euro.

ÅLRs övergripande ansvar:

- Samordna arbetet mellan projektets partners och grupper.
- Ordna möten, seminarier, studieresor.
- Samverka med kommuner om deras behov av att peka ut områden som är värdefulla för biotopskydd (fisk) och rekreation.
- Upphandla konsulter.
- Samla ihop kunskap om olika övervakningsmetoder i ett faktablad. Förslag till långsiktig övervakning.
- Presentera möjligheter och förutsättningar för samexistens mellan natur och verksamheter. Hämta kunskap från andra projekt, t.ex. projektet eMSP (hållbar vindkraft).
- Samla havskunskap och presentera den på landskapsregeringens hemsida och genom andra kanaler.
- Uppföljning och rapportering som är förknippat med administration av projektet.
- Slutrapportering.

Åbo Akademi/Husö biologiska stations samarbete inom projektet marina vattenvägar

Åbo Akademi/Husö biologiska station har lång erfarenhet och kunskaper gällande kustvatten och om de åländska vattnen. Enheten för miljö- och marinbiologi vid Åbo akademi forskar om ekologi och funktion av grunda kustvatten, interaktion mellan ungfisk och mellan fisk, zoobentos och abiotiska faktorer, eutrofiering och climateffekter på interaktioner mellan rovdjur och bytesdjur, marin fysisk planering, inklusive kartläggning av habitat och fördelning av havets användningar.

Åbo Akademi/Husö-biologiska station kommer att bidra med arbetsinsatser och resurser motsvarande 150 000 euro under projekttiden, vilket betalas från landskapsregeringen efter redovisningar.

Åbo Akademi/Husö-biologiska station ansvarar för att:

- Husö biologiska station ansvarar för vattenundersökningar av potentiella vikar eller vattenområden. Arbetet sker i samverkan med ansvariga vid miljöbyrån, SLU Aqua och annan expertis. Olika arbetsgrupper bildas för genomförande och förankring. Ansvariga från Åbo Akademi/Husö biologiska station ska delta i arbetsgrupp för lokal samverkan och annat nödvändigt samarbete, vilket drivs av miljöbyrån.

- Inventeringar och utredningar av pilotområdena behövs, genom olika metoder och nödvändiga Husö-utredningar på en mer noggrann nivå (t.ex. makrofytt- och bottenfauna) samt ev. av kolinbindande förmåga hos kustvattenväxtligheten. Om möjligt utreds omfattningen i km² av ingående makrofytter mm. Analyser/metoder som kan kosta extra medel (eDNA-analys osv), kommer landskapsregeringen att upphandla med medel från konsultinsatser. Samarbete med SLU Aqua och konsultinsatser från Ålands fiskevårdscentrum, Gutterorp, är nödvändigt för att förankra de utvalda pilotområdena (minst 3 st.). Åbo akademi/Husö biologisk station ska ta fram en plan för undersökningsprogram och olika metoder när projektet startar.
- Ansvariga från Åbo Akademi/Husö biologiska station ska föreslå bevarande- och skötselåtgärder fiskbestånden, både lokalt i pilotområden samt på Östersjönivå som en helhet. En handlingsplan ska utformas så att den även kan tillämpas övergripande för andra grunda vikar i Östersjön. Skötselplaner för att stärka olika habitat i fiskeleksvikar tas fram. Fokus är på de utpekade pilotområdena med utgångspunkt från de bevarandevärden som finns och arbetet sker i samverkan med övriga partners och genom lokal samverkan.
- Ansvarig från Åbo Akademi/Husö biologiska station ska samverka med landskapsregeringens vattenbiolog, annan expertis och lokala aktörer vid genomförandet av projektet. Vissa kompletteringar/utredningar kan utföras genom Husös specialarbeten.
- Ansvarig från Åbo Akademi/Husö biologiska station ska bidra med redovisning av ekonomi vid begäran om utbetalning av medel. Separat huvudbok för projektfinansiering krävs.
- Ansvarig från Åbo Akademi/Husö biologiska station ska samarbeta med miljöbyrån vid framtagandet av en slutrapport för projektet och utforma informationsmaterial om havskunskaper till allmänheten (pedagogiskt material).

SLU, Aquas samarbetsinsatser inom projektet marina vattenvägar

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser (SLU Aqua) utför en bred forskning som berör kustmiljöer och Östersjöns miljö. Exempel på forskning som har bäring på det aktuella projektets målsättningar är miljöstatusbedömning, kartering av naturvärden och ekosystemtjänster, identifiering av viktiga fiskhabitat, restaurering, fiske, samt ekosystembaserad förvaltning. Universitetet SLU har en särskild roll i Sverige att utföra miljöanalys och utveckla kunskapsunderlag för lokal, nationell och internationell förvaltning, där SLU Aqua särskilt stödjer förvaltningen av kust, hav och sjöar. SLU Aqua kommer att bidra med arbetsinsatser och resurser motsvarande 157 000 euro under projektiden (med början 2025 och slutförd 2027).

SLU Aqua ansvarar inom projektet för att:

- Utredda kustmiljöers naturvärden och potential att bidra med olika ekosystemtjänster, med huvudfokus på potentiella och slutligen identifierade pilotområden för projektet. Utredningarna

utvecklas med stöd av aktuell forskning om ekosystemtjänster vid SLU, och med stöd av befintlig kartinformation och eventuell ny data som insamlas inom projektet i samarbete med Husö biologiska station/Åbo Akademi och genom lokal kunskap från bland annat Ålands fiskevårdscentrum, Gutterorp. Arbetet syftar till att identifiera och värdera viktiga områden för fisklek och andra naturvärden, områden i behov av skydd, och prioriterade områden för fysiska åtgärder för att stärka ekosystemtjänster, till exempel åtgärder för att stärka rovfisk. Biologisk mångfald är basen för produktionen av ekosystemtjänster, som bidrar till kollektiva nyttigheter för samhället. SLU ansvarar också för att sammanställa resultat från utvärderingen av naturvärden och ekosystemtjänster i en lättillgänglig rapport, och i faktablad på utvalda temaområden som identifieras i samarbete med projektpartners och lokala arbetsgrupper.

- Stödja arbete inom projektets pilotområden genom att:
 - 1) bidra till identifieringen av pilotområden för åtgärder och uppföljning, som leds av landskapsregeringen i samverkan med projektets samarbetspartners, lokala arbetsgrupper och annan expertis. Fokus: Värdera ekosystemtjänster och naturkapital.
 - 2) Samverka gällande rekommendationer för åtgärder i kustområden, ta fram ett faktablad om detta och bidra till arbetet att utarbeta mer detaljerade förslag på bevarande och skötselåtgärder, som leds av Åbo akademi/Husö biologiska station.
 - 3) Stödja framtagande av undersökningsprogram för de inventeringar och utredningar av pilotområden som utförs inom projektet under ledning av Åbo akademi/Husö biologiska station.
- Leda ett forskarforum som ska stödja projektets kunskapsutveckling och kvalitetssäkra dess slutsatser. Forskare till forumet bjuds in från universitet och institut med forskning av relevans för Ålands kust – och havsmiljöer.
- Delta i projektets workshops, ge seminarier inom berörda ämnen samt delta enligt behov i informationsmöten och arbetsgrupper för lokal samverkan.
- Samarbeta med miljöbyrån vid framtagandet av en slutrapport för projektet och för faktablad som tas fram gemensamt i projektet.
- Ansvarig från SLU Aqua ska bidra med redovisning av ekonomi vid begäran om utbetalning av medel. Separat huvudbok för projektförfinansiering krävs.

Beräknade kostnader och insatser

För projektets genomförande har ett GANT-schema tagits fram för uppföljning per år. Ett övergripande uppföljningsschema per år, vilken bygger på GANT-schemat, finns i bilaga 1. Nedan presenteras kostnader för respektive samarbetspartner.

Tabell 1. Beräknade kostnader för projektets genomförande.

Beräknade kostnader 2025-2027	Uppskattad totalkostnad – 3 år
Ålands landskapsregering (ÅLR) samarbetsinsatser, konsultinsatser, upphandlingar	180 000 euro, se finansieringsplan i tabell 2 längre ned.

Beräknade kostnader 2025-2027	Uppskattad totalkostnad – 3 år
• Samordna hela projektet med forskare med nödvändiga möten och beställa och genomföra nödvändiga utredningar och upphandlingar av konsulter. Ordinarie anställd huvudansvarar och genomför projektet som eget arbete, ej bekostat av projektmedel. I arbetet ingår att upphandla konsulter. En konsult genomför övrigt arbete såsom att ansvara för lokal samverkan, arrangera workshops och seminarier, ta fram nödvändigt kunskapsunderlag samt samverka med övriga samarbetspartners, etc. • Ta fram genomförandeplan och checklista för uppföljningen. • Lokala samverkansinsatser. • Beställa eDNA-analyser och/eller andra provtagningar och analyser samt annat kunskapsunderlag som krävs för att genomföra projektet. • Eco-mapping (utredning av sociala, ekonomiska och ekologiska konsekvenser). • Konsultinsatser från Ålands fiskevårdscentrum vid utplockandet av pilotområden och genom medverkan i arbetsgrupper samt övrig nödvändig kunskapsinsamling om de åländska fiskbestånden. • Ta fram en långsiktig strategi med behov av de åtgärder som behövs i linje med ekosystembaserad förvaltning, baserat på övriga partners samarbetsinsatser. • Planera och genomföra informationstillfällen, workshops, studiebesök och seminarier samt lokala samverkansinsatser. Vid resor inkluderas även konsulter och andra medarbetare på ÅLR, samt vid behov deltagare från lokala samverkansgrupper. • Följa upp genomförandet av marina åtgärder. • Utredda behovet av ny övervakning och uppföljning av marina miljöer långsiktigt. • Samla all havskunskap och presentera dem på webben på ett strukturerat sätt, gärna i en samlad rapport • En layoutad slutrapport ska tas fram (upphandlas av miljöbyrån). • Budgetuppföljning och redovisningar löpande.	
Samarbete mellan Åbo akademi/Husö biologiska station och ÅLR. • Ta fram en undersökningsplan för vattenområden och beskriv övervakningsmetoder (samt kvalitetssäkring). Testa om möjligt nya metoder, tex för areell utbredning av habitat. • Utredda lämpliga pilotområden med utgångspunkt från deras möjlighet att fungera som fiskeleks- eller uppväxthabitat. Arbetet sker i samverkan med SLU Aqua, ansvariga vid miljöbyrån samt andra sakkunniga. • Delta och samverka med aktuella arbetsgrupper. • Inventeringar av pilotområdena behövs andra nödvändiga kompletterande Husö-utredningar (specialarbeten). • Handlingsplan och strategier för fiskbestånden, lokalt och på Östersjönivå, samt skötselplaner för stärkta habitat i fiskeleksvikar tas fram. • Bidra med text till slutrapporten. • Delge kunskap på workshops, informationsmöten och seminarium (resor, rum och arvode bekostas av medlen som finns tillsatta till Åbo ak.). • Budgetuppföljning och redovisningar tas fram regelbundet.	150 000 euro, se finansieringsplan nedan.

Beräknade kostnader 2025-2027	Uppskattad totalkostnad – 3 år
Samarbete mellan SLU AQUA och ÅLR - Stödja identifieringen av pilotområden, rekommendationer för åtgärder, och stödja utvecklingen av undersökningsprogram för uppföljning - Nödvändiga utredningar för att kartlägga och värdera naturvärden och ekosystemtjänster i potentiella och identifierade pilotområden. - Leda forskarforum (2 st.). Lämna mötesanteckningar, sammanfattningar och/eller PowerPoints till ÅLR. - Presentation av resultat i lättillgängliga rapporter och faktablad - Bidra med textdelar till slutrapporten. - Delge kunskap på workshops, informationsmöten och seminarium (resor, rum och arvode för SLU Aqua.). - Budgetuppföljning i samband med årliga utbetalningar.	157 000 euro, se finansieringsplan nedan
Totalt	487 000 euro

ÅLR projektfinansiering

Tabell 2. Finansieringsplan i euro för ÅLR.

ÅLR samordnande	Kostnader	2025	2026	2027
Sammanställa arbetsgrupper lokalt				
Ålands fiskevårdscentrum, expertkunskap	15000	5000	5000	5000
Köptjänst -Konsultupphandling, lokal samordnare	69000	23000	23000	23000
Köptjänst-Ordna möten lokalt	3000	1000	1000	1000
Köptjänst- Ordna 2 st Workshops/studiebesök (2026 och 2027)	25000		12500	12500
Köptjänst- Upphandla och beställa eDna-analyser, minst 2-3 st (2026), eller annan uppföljningsmetod	33000		33000	
Köptjänst- Upphandla och beställa Eco-mapping (2026)	22000		22000	
Utreda långsiktigt undersökningsprogram i samverkan				
Budgetuppföljning årligen, beslut och utbetalning				
Samla havskunskap till webben	1000			
Ta fram långsiktig strategi med behov av åtgärder i samverkan				
Avstämning Åbo, Gutterorp, SLU några ggr/år				
Slutrapport 2026-2027	2000			
Delsumma	170000			
Resekostnader personal på ÅLR och Gutterorp för konsult (lokal samordnare) samt resor för studiebesök för grupper inom projektet	10000			
Totalt (Euro)	180 000, 00			

ÅLR bidrar med eget arbete utöver projektfinansieringen.

SLUs projektfinansiering

Tabell 3. Finansieringsplan för SLU AQUA i euro.

SLU AQUA	Kostnader	2025	2026	2027
Personalavgifter (lön och lönebikostnader)	110 000,00	34000	37000	39000
Resekostnader personal inom projektet	17 000,00	1900	7500	7600
Köptjänster; Forskarforum (resor och uppehålle medverkande, ev lokalkostnader, 2 st om 13 865 Euro per tillfälle)	30 000,00	0	15000	15000
Utrymme och kontorskostnader	-			
		€	€	€
Totalt (Euro)	157 000,00			

Det kan bli en viss förskjutning vid genomförandet av olika åtgärder. SLU AQUA kommer att bidra med egna medel utöver dessa kostnader.

Åbo Akademi/Husö biologiska stations projektfinansiering

Tabell 4. Finansieringsplan för Åbo akademi i euro. Se uppföljningsschemat i bilaga 1 för detaljer.

Åbo akademi budget	Kostnader	2025	2026	2027
Personalavgifter (lön och lönebikostnader)	125 772,00	27300	48264	50208
Resekostnader personal inom projektet	1 657,00	500	600	557
Övrigt. Kostnader för fältjobb (bensin, material)	3 705,00	1000	1355	1350
Övriga allmänna kostnader som omfattar kontor, kopiator, dator, IT städning, ekonomiadministration	18 866,00	4095	7239,6	7531,2
Totalt (Euro)	150 000, 00			

Projektet bidrar till genomförandet av marina åtgärder

En ekosystembaserad förvaltning ska präglas av en helhetssyn på bevarande och hållbart nyttjande av ekosystemen. Det innebär bland annat att den ska ta hänsyn till att olika arter i ett ekosystem påverkar varandra och att samspelet mellan människa och miljö ofta spänner över flera sektorer i samhället. Vikten av att inkludera lokalbefolkningen i ett tidigt stadie kommer att få stort fokus för kunskapsutbyte och för att diskutera en gemensam målbild och de problem som behöver lösas. I projektet är det viktigt att ha mindre diskussionsgrupper och att bjuda in till gränsöverskridande samarbete för att dela kunskaper och inspirera varandra. I Kosterhavet lyckades man genom lokal skärgårdsutveckling och samverkan bidra till ömsesidigt lärande och förtroendeskapande för att värna och nyttja områdets resurser med lokala brukares villkor. Det är också en viktig målsättning med det åländska skärgårdsprojektet, som ska vara långsiktigt till sin karaktär. En projektsamordnare ska arbeta med genomförandet av de olika arbetsinsatserna tillsammans med bland

annat ansvariga inom Biodiversea och genom andra internationella projekt, myndigheter, forskare, lokalbefolkning, lokala entreprenörer och olika intresseorganisationer, med sakkunniga från fiskeribyrån och andra byråer inom landskapsregeringen.

Ett framgångsrikt bevarandearbete för att värna fiskbestånd och deras habitat bygger på god dialog, samverkan och transparens. En framgångsfaktor för både områdesskydd och frivilliga åtaganden är att myndigheter och mark- och vattenägare har en gemensam syn på vilka värden som är värdefulla. Det är viktigt att det finns en tydlig forskning till grund som ökar förståelsen av värdet på havets ekosystemtjänster och vad de bidrar med. Sociala, ekonomiska och miljömässiga vinster måste tydliggöras på ett pedagogiskt sätt. Ekosystemtjänsterna behöver kartläggas så att hela kedjan genom tid och rum framgår, liksom att resultaten av olika åtgärder behöver mätas och följas upp med hjälp av tydliga indikatorer. Lämpliga indikatorer kopplas t.ex. till det marina direktivets deskriptorer (temaområden). Ekologisk, ekonomisk och social värdering av kustnära ekosystemtjänster är särskilt viktig för att besluta om hur man använder och förvaltar marina miljötillgångar. Det är också viktigt att lösningen är långsiktig och att utvecklingen inte sker på bekostnad av ett annat ekosystem.

Lokalbefolkningens inställning och behov till att värna fiskbestånd och biologisk mångfald genomförs genom en så kallad eco-mappingprocess. Eco-mapping går ut på att värdera sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska aspekter i kustnära ekosystemtjänster i samverkan med lokalbefolkningen. Detta måste upphandlas och olika metoder kan användas. Konsulten måste ha kunskap om ekosystemen och dess tjänster och ha en bra metod för att samverka med lokalbefolkningen och andra intresserade.

Projektet kommer även att bidra med kunskap som bidrar till genomförande av några av det marina direktivets åtgärder (2008/56/EC), vilka fastslogs i december 2021.

Följande marina åtgärdsförslag behöver genomföras:

- Handlingsplaner för att stärka ekosystemtjänsterna i området långsiktigt ska tas fram i samverkan med lokalbefolkningen. På Åland finns många områden med viktiga natur-, kultur- och miljövärden. Det är områden som är viktiga för ålänningarna och som tillhandahåller ekosystemtjänster, bland annat husbehovsfiske, småskaligt yrkesfiske, jakt, rekreation, kulturarv, turism, biologisk mångfald, god vattenkvalitet och motståndskraft mot klimat. Det är viktigt att dessa områden bevaras för ålänningarna och för de lokala behoven i ett långsiktigt perspektiv. Det immateriella kulturarvet bör värnas i vissa områden. Storskaliga industrier eller storskaliga exploaterande verksamheter rekommenderas inte att tillåtas i dessa områden, om de riskerar att påverka naturen, miljön eller de lokala behoven negativt. Det är viktigt att finna områden som tillåter samexistens. Kunskap kan

inhämtas både från lokalbefolkningen och från omkringliggande regioner. Informationsinsatser är av stort betydelse. (Deskriptor 1, 3, 4).

- Ta fram en övergripande handlingsplan för att stärka biologisk mångfald i havet, i olika bassänger, gärna genom internationellt samarbete (deskriptor 1, 4 och 6). Handlingsplanen kan även omfatta främmande arter (deskriptor 2).

Nyttor och värden som uppstår av olika vattenförbättrande och fiskbeståndsstärkande åtgärder

Ett långsiktigt framåtsyftande tänk och insatser som bevarar och stärker undervattensmiljöer ger vinn-vinn på flera sätt, t.ex. genom att viktiga ekosystemtjänster stärks långsiktigt och de stärker i sin tur Östersjöns motståndskraft mot miljö- och klimatförändringar. I EU-kommissionens handlingsplan för att skydda och återställa marina ekosystem för ett hållbart och resilient fiske³ framgår vikten sunda marina miljöer med friska fiskbestånd för att fiske- och kustsamhällen ska kunna ha blomstrande framtid på lång sikt. De marina ekosystemen spelar också en mycket stor roll i kolinbindning och kan därmed bidra till en större motståndskraft mot klimatförändringar. Fisket gynnas av viktiga lek- och uppväxtområden förvaltas och skyddas väl, eftersom växande fiskbestånd kan sprida sig till angränsande områden genom havets vattenvägar.

Tabell 5. De nyttor som identifierats genom arbete för att stärka biologisk mångfald i vattenmiljöer

Nyttor som uppstår av vattenförbättrande och fiskbeståndsstärkande åtgärder
Ökade bestånd av fisk stärker ökar möjligheterna till fritidsfiske och turism
Känsla av engagemang och förtroende
Ökad kunskap om effekten av olika åtgärder
Dialog och känsla av delaktighet
Förbättra miljön
Bättre vattenkvalitet
Biologisk mångfald
Förebygga effekter från klimatförändringen
Skapa goodwill kring miljöförbättringar
Samarbeten och effektivisering
Lämnar över ett bättre samhälle till kommande generationer
Information spillover, dvs djungeltrumman eller kunskap som andra kan dra nytta av

³ Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska och sociala kommittén samt regionkommittén. EU handlingsplan: Skydda och återställa marina ekosystem för ett hållbart och resilient fiske (COM(2023) 102 final).

SIDONYTTOR MED ATT FRÄMJA VÄRDEFULLA KUSTMILJÖER

Biologisk mångfald: Ostörda kustmiljöer upprätthåller ekosystem med hög biologisk mångfald.

Vattenkvalitet: Våtmarker och kustväxtlighet kan filtrera vatten, ta upp näringsämnen, förbättra vattenkvaliteten och producera syre.

Havsförurning: Kustvegetationen kan lokalt motverka låga pH-värden och kan därför utgöra ett möjligt hjälpmedel för att mildra konsekvenserna av havsförurening.

Livsmedelsförsörjning: Kustens ekosystem bildar en lekplats och barnkammare för många kommersiellt viktiga fiskarter.

Rekreation och turism: Kusterna fungerar som attraktiva rekreationsmiljöer som erbjuder många olika utomhusaktiviteter.

Källa: Stockholm Universitets Östersjöcentrum.

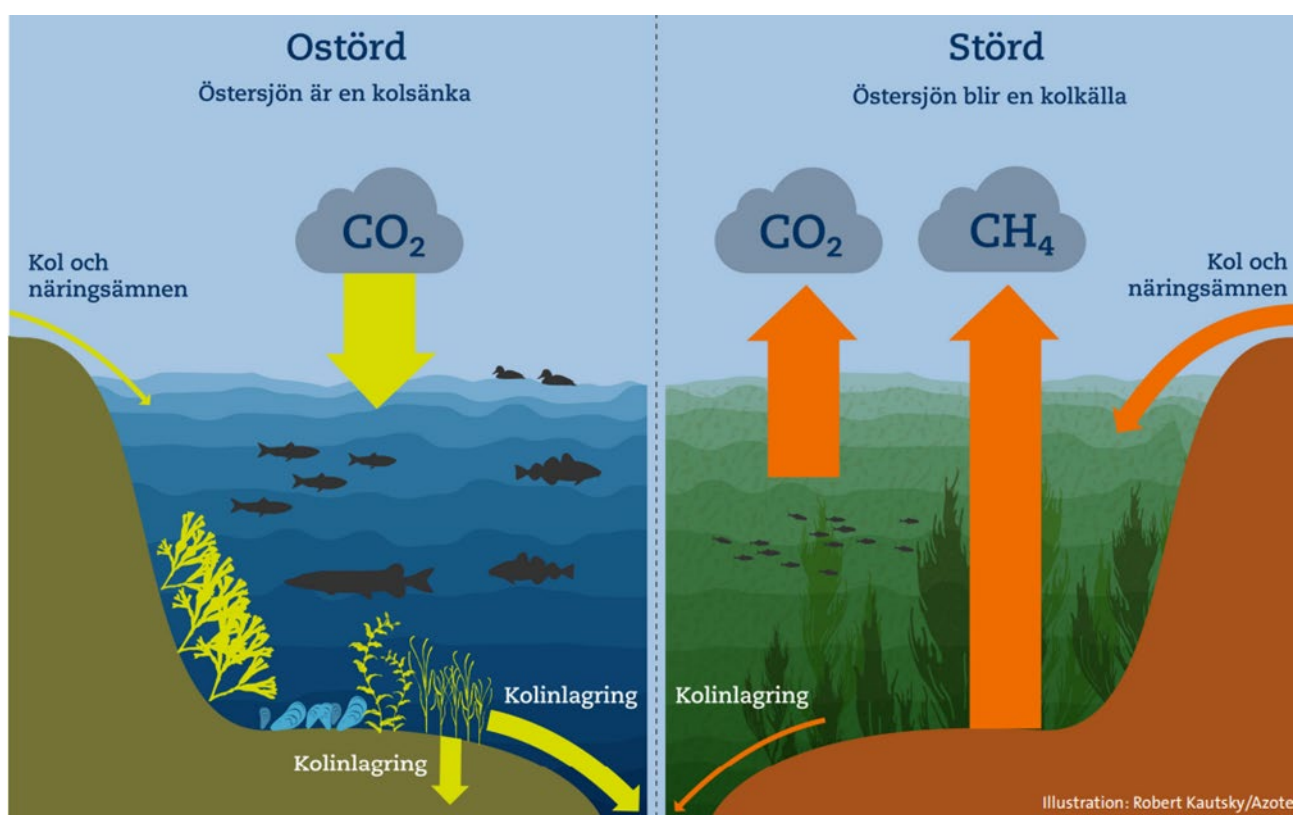


Bild 1. Forskarnas hypotes är att ostörda kustekosystem med hög biologisk mångfald fungerar som effektiva kolsänkor. Störda ekosystem med lägre biologisk mångfald har en begränsad kapacitet att fungera som kolsänkor och kan i stället vara nettokällor till utsläpp av växthusgaser såsom koldioxid och metan. Det återstår för forskningen att kvantifiera potentialen för kolupptag i olika kustmiljöer samt hur diverse störningar kan påverka kolupptaget. Betydelsen av biologisk mångfald för kolupptaget är inte heller klarlagd, varken i Norden eller i den övriga världen. Illustration: Robert Kautsky/Azote. Källa: Stockholm Universitets Östersjöcentrum.

Projektets konsekvenser och uppfyllande av målsättningar

Projektets genomförande anses inte medföra några negativa konsekvenser, utan är istället positiv för naturens mångfald och Östersjöns fiskeresurser i ett långsiktigt perspektiv. Syftet är att viktiga naturresurser säkras åt framtida generationer. Åtgärderna som föreslås har en betydande positiv inverkan för

vattenlevande organismer och vattenmiljön i stort. Projektet är i linje med HELCOMs prioriteringar för Östersjön (genom aktionsplanen för Östersjön), med Bärkraft ax:s målsättningar och hållbarhetsmål 3 och 4, EUs olika målsättningar genom EU-direktiv och strategier och den gröna given samt EUs strategi för Östersjöregionen. Projektet är i linje med EUs strategier för biologisk mångfald, klimatanpassning och från jord- till bordstrategin samt en hållbar blå ekonomi. Det är viktigt att riskerna som hör ihop klimatiförändringar och förlust av biologisk mångfald beaktas och bearbetas genom olika strategier vilka stärker de varor och tjänster, dvs. det naturkapital som sunda marina ekosystem tillhandahåller fiskare och kustsamhällen.

Bilaga 1. Uppföljning av arbetsuppgifter

Tabell 6. Uppföljningsschema. I tabellen nedan avser x löpande årligt arbete.

ÅLR samordnande	2025	2026	2027
Sammanställa arbetsgrupper lokalt	x		
Upphandla konsult som leder lokala arbetsgrupper, inspiration mm	1		
Ordna möten lokalt	1	1	1
Samverka med konsult om 2 st Workshops/studiebesök (tex 2026 och 2027)		1	1
Kustvattendag med information om projektet	1	1	1
Upphandla och beställa eDna-analyser, minst 2-3 st, eller annan uppföljningsmetod (2026)		2-3 st	
Upphandla och beställa Eco-mapping (2026)		1	
Utreda långsiktigt undersökningsprogram i samverkan	x	x	x
Budgetuppföljning årligen, beslut och utbetalning	Okt-dec	Okt-dec	Sep-Okt
Samla havskunskap till webben	x	x	x
Ta fram långsiktig strategi med behov av åtgärder i samverkan	x	x	x
Avstämning Åbo akademi, Gutterop, SLU några ggr/år	Vår och höst	Vår och höst	Vår och höst
Slutrapport 2026-2027	x	x	x
Husö biologiska station/Åbo akademi			
Planering, undersökningsplan med övervakning och metoder	x	x	x
Utreda pilområden i samverkan med SLU och ÅLR. Dessa slås fast under 2025	x	x	x
Inventera pilotområden	x	x	x
Handlingsplan och strategier för fiskbestånden, lokalt och på Östersjönivå, samt skötselplaner för stärkta habitat i fiskeleksvikar	x	x	x

Samverka kring långsiktig strategi med behov av åtgärder	x	x	x
Samverka med SLU och ÅLR om långsiktigt undersökningsprogram	x	x	x
Bidra med texter mm till slutrapport 2026-2027	x	x	x
Avstämning med samarbetspartners	Vår och höst	Vår och höst	Vår och höst
Delta i arbetsgrupper, möten	1	1	1
Delge kunskap på workshops, seminarier, kunskapstexter till webben	x	x	x
Budgetuppföljning, årligen	Okt-dec	Okt-dec	Sep-Okt
SLU AQUA			
Planering, bistå med utvärdering av pilotområden	x	x	x
Utreda pilotområden i samverkan med Åbo akademi, Gutterorp och ÅLR. Dessa slås fast 2025.	x	x	x
Stödja utvecklingen av undersökningsprogram för uppföljning	x	x	x
Utreda, kartlägga och värdera naturvärden och ekosystemtjänster	x	x	x
Leda forskarforum, 2 st		1	1
Samverka kring långsiktig strategi med behov av åtgärder	x	x	x
Ta fram faktablad mm		x	x
Avstämning med samarbetspartners	Vår och höst	Vår och höst	Vår och höst
Delta i arbetsgrupper, möten	1	1	1
Delge kunskap på workshops, seminarier, kunskapstexter till webben	x	x	x
Bidra med texter till slutrapport 2026-2027	x	x	x
Budgetuppföljning, årligen	Okt-dec	Okt-dec	Sep-okt
ÅLR, Gutterops fiskevårdscentrum			
Utreda pilotområden i samverkan med SLU och Åbo akademi	x	x	x
Samverka kring långsiktig strategi med behov av åtgärder	x	x	x
Avstämning med samarbetspartners	x	x	x
Delta i arbetsgrupper, möten	1	1	1
Delge kunskap på workshops, seminarier, kunskapstexter till webben	x	x	x
Budgetuppföljning	Okt-dec	Okt-dec	Sep-okt

Slutprodukter:

- Slutrapport om projektet marina vattenvägar (alla partners)
- Förslag på långsiktig övervakning kopplat till uppföljning av fiskevikar. Test av nya övervakningsmetoder. (Åbo akademi huvudansvarar)

- Handlingsplan och strategier för fiskbestånden, både lokalt samt på Östersjönivå som helhet (del av genomförandet av marint åtgärdsprogram) (Åbo akademi huvudansvarar)
- Skötselplaner för att stärka olika habitat i fiskeleksvikar (Åbo akademi huvudansvarar)
- Kartläggning av ekosystemtjänster i pilotområdena (SLU AQUA huvudansvarar)
- Presentation av senaste forskningsrönen från forskarforum på ett lättåskådligt sätt (SLU AQUA huvudansvarar)
- Informationsmaterial och faktablad (SLU AQUA huvudansvarar)

Länkar:

Landskapsregerings sidor för det marina direktivet: <https://www.regeringen.ax/styrdokument-rapporter-publikationer/ramdirektivet-marin-strategi-0>

Stockholms universitets faktablad:

<https://www.su.se/stockholms-universitets-ostersjocentrum/policyverksamhet/policy-briefs-och-faktablad/ost%C3%B6rda-kustekosystem-avg%C3%B6rande-f%C3%B6r-att-motverka-klimatf%C3%B6r%C3%A4ndringar-1.584751>

Fiskeribyråns utredning om fisk och vandringsleder, från

2018: <https://aland.maps.arcgis.com/apps/instant/minimalist/index.html?appid=c12a6b71cebe4f4bb127eae9ac7dc301>

Miljöbyråns pågående projekt, se ÅlandSeaMap:

<https://www.regeringen.ax/miljo-natur/vatten-skargard/pagaende-projekt>

SOU-utredning om övergödning 2020, läs speciellt kapitel 8.

<https://www.regeringen.se/4920ba/contentassets/ec1c04e7ee35474d9afa7ba71af28748/starkt-lokalt-atgardsarbete--att-na-malet-ingen-overgodning-sou-202010>

EU:s gröna giv: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

EU:s strategi för biologisk mångfald 2030: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030_sv

Från jord till bord: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/farm-fork_sv

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska och sociala kommittén samt regionkommittén. EU handlingsplan: Skydda och återställa marina ekosystem för ett hållbart och resilient fiske (COM (2023) 102 final: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-02/COM-2023-102_en.pdf

Bärkrafts hållbarhetsmål: <https://www.barkraft.ax/>